

MULLATEADLANE PROFESSOR RAIMO KÖLLI – 80

Eesti Vabariigi aastapäeval, 24. veebruaril 1940. a nägi Võrumaal Orava vallas Kõli-küla külas Vanatare talus ilmavalgust poisilaps, kellele pandi nimeks Raimo. Alghariduse omandas ta Luuska ja Hanikase koolis. Maapoisina läks Raimo edasi õppima

Räpina Aiandustehnikumi, selle lõpetamise järel loogilise jätkuna EPA agronoomiateaduskonda. Pärast EPA lõpetamist õpetatud agronoomina 1963. a asus ta tööle RPI Eesti Põllumajandusprojekt mullastiku uurimise osakonnas esmalt inseneri ja edasi vaneminsenerina. Tõsisema huvi tõttu muldade uurimise vastu astus ta 1967. a aspirantuuri mullateaduse erialal Loit Reintami juhendamisel. Ratsionaalse-eesmärgipärase töö tulemusena valmis Raimol metsa- ja põllubiogeotsünooside fütomassi hulkasid, dünaamikat ja keemilist koostist käsitlev kandidaadiväitekiri. Põllumajandusteaduste kandidaadidissertatsiooni kaitses ta 1971. a Moskvas V.V. Dokutšajevi nimelises mullainstituudis. Aastatel 1970–1977 töötas Raimo EPA mullateaduse ja agrokeemia kateedris vanemõpetajana ja aastatel 1977–1989 dotsendina. Selle aja sees jõudis Raimo ühe aasta-ga Moskvas selgeks õppida prantsuse keele ja aastatel 1980–1982 töötada õppejõud-eksperdina Guinea Vabariigi Kankani Polütehnilises Instituudis. Aastatel 1984–1986 oli Raimo vanemteadurina EPA doktorant. 1988. aastal kaitses ta NSVL Siberi Osakonna Mullateaduse ja Agrokeemia Instituudis Novosibirskis bioloogia-doktori dissertatsiooni ning 1991. aastast on ta professor mullateaduse erialal. Õpetanud on ta mullateaduse põhikursust, Eesti mullastikku ning ökoloogiat ja keskkonnakaitset.

Väljaspool Eestit on Raimo end täiendanud aastatel 1978–1979 Moskva Veterinaaria Akadeemias prantsuse keele erialakursusel, 1993. aastal Fulbrighti vahetusprogrammi raames Ameerikas Wisconsinis Ülikoolis ning 1996. aastal Rockefelleri fondi ja Roberto Celli memoriaalfondi toetusel Itaalias Bellagios. Raimo on osalenud ettekandega Mullateaduse 16. Maailmakongressil 1998. a Montpellieris ja 17. Maailmakongressil Bangkokis 2002. aastal.

Teadusorganisatsioonilise ja administratiivse tegevuse raames oli Raimo aastatel 1987–1990 Agronoomiateaduskonna teadusprodekaaniks. Aastatel 1992–2005 oli ta mullateaduse ja agrokeemia kateedri (õppetooli, instituudi, osakonna) juhatajaks. Aastatel 1991–2005 oli Raimo EPMÜ Loodusteaduste doktrinõukogu ning Põllumajandusteaduste ja majandusteaduste doktrinõukogu liige, 1992–2004 ka EPMÜ põllumajandus- ja loodusteaduste magistrinõukogu esimees ning aastatel 1996–1999 EV Valitsuse Säätva Arengu Komisjoni liige. Ta oli üks Eesti Mullateaduse Seltsi taasasutajatest.

Erialastest ühendustest kuulub Raimo Eesti Teadlaste Liitu, Akadeemilisse Põllumajanduse Seltsi alates 1989. a (olles 1990–1995 selle eestseisuses), Eesti Agronoomide Seltsi 1992. a, Rahvusvahelisse Mullateadlaste Seltsi 1993. aastast, on Eesti Teadusfondi Geo-bioteaduste ekspertkomisjoni, Põhjamaade Põllumajandusteadlaste Ühingu (NJF), Euroopa Mullakaitse Seltsi (ESSC) ja selle nõukogu liige, Mulla ja Veekaitse Ülemaailmse Assotsiatsiooni liige ning Eesti esindaja, Rahvusvahelise Turbaseltsi (IPS) III komisjoni liige.

Aastate jooksul on ta olnud 14 erineva baasfinantseerimise, sihtfinantseerimise, Eesti Teadusfondi granti ja mitmete Poola-Eesti ühisprojektide Eestipoolne juhendaja või vastutav täitja ja mitmete rahvusvaheliste konverentside korralduskomisjoni liige ning esimees. Aastast 1999 on ta osalenud real rahvusvahelistel teadusfoorumitel Leuvinis, Readingis, Vila Realis, Prahlas, Valencias, Madridis, Münchebergis, Tartus, Sofias, Brasílias, Krakovis, Budapestis, Freiburgis ja mujal.

Aastatel 1994–2007 juhtis Raimo EMÜ mullateaduse ja agrokeemia osakonna mullamuuseumi arendamist ja renoveerimist.

Tunnustustest on Raimo saanud Eesti NSV Metsamajanduse ja looduskaitse (1979) ja Põllumajandusministeeriumi (1989 ja 1990) aukirjad. Toetusena on ta saanud stipendiumid Fulbrighti (Wisconsin, Madison, 1993), Põhjamaade Ministrite Nõukogult osavõtuks NJF seminarist (Rootsi, Knivsta, 1994) ja NJF XX kongressist (Reykjavik, Island, 1995). Rocefelleri fondi, Roberto Celli memoriaalfondi (Itaalia, Bellagio, 1996) ja ETA teadlaste vahetusfondi toetused on ta saanud tutvumiseks RISSAC-i ja Pannon PÜ-ga (Ungari, 1996) ning tegemaks koostööd muldade orgaanilise aine uurimise alal Poola TA Põllu- ja Metsamajandusliku uurimiskeskusega (Poznan, Poola, 2002–2003).

Raimo teadustöö põhisuundadeks on pika aja jooksul olnud muldade fütoproduktiivsus, lämmastiku ja tuhaelementide biogeokeemiline ringe, mulla orgaanilise aine voog läbi muldkatte, põllumuldade huumus seisund ja selle seire, muldkatete geneetilis-produktsiooniline areng, Eesti muldkatte koosseis ning muldade metsa- ja põllumajanduslik kasutus sobivus, mullastiku-kaartide kasutamine muldade kasutus sobivuse hindamiseks, Eesti muldade klassifitseerimine, mullataksnoomia ja lokaalsete mullaklassifikatsioonide konverteerimine rahvusvahelistesse süsteemidesse ning kaas- aegsed muldade saastumise ja kaitse probleemid. Eestis olemasolevat detailset ja pidevalt täienevat mullastikulist teavet on vaja lokaalsel tasemel loodust säästva maakasutuse arendamisel tasakaalustatud keskkonnan seisundi tagamisel ja efektiivse loodushoidliku põllu- ja metsamajanduse korraldamisel. Aastate jooksul on Raimo koostanud 12 nimetust õppevahendeid muldade kogude, muldade määramise ja iseloomustamise, kasutus sobivuse, väliuurimise jms kohta. Raimo poolt on

välja töötatud ja pidevalt täiendatud muldade määramist ja mullaomaduste mõistmist lihtsustavad muldade määramise ja iseloomustamise maatrikstabelid, kuhu on lisatud järjest uusi mullaomadusi. Tema poolt on koostatud ka Eesti muldade digitaalne kogu (<https://mullad.emu.ee/>).

Raimo on olnud juhendajaks viie magistritöö ja ühe doktoritöö valmimisele ning tegeleb kahe doktorandi juhendamisega, kelle doktoritööde lõpetamine on laste kasvatamise tõttu edasi lükkunud.

2004. a tunnustati Raimo Kõllit EPMÜ teenete-medaliga ning alates 1. septembrist 2005 on ta EPMÜ põllumajandus- ja keskkonnainstituudi vanemteadur ja samas ka emeritprofessor. Peale emeriteerumist on ta saanud pöörata suuremat rõhku kogutud teadusandmete

läbitöötamisele, üldistamisele ja tulemuste avaldamisele. Aktiivselt osaleb ta Euroopa muldade huumusvormide klassifikatsiooni väljatöötamisel. Suur panus on Raimol ka Eesti aastamuldade populariseerimisel ajakirjades "Eesti Loodus" ja "Agraarteadus". Praeguseks ulatub Raimo publitseeritud artiklite ja teadustööde nimestik 460-ni, millest viimase nelja aasta jooksul on trüki ilmunud koos kaasautoritega 50 artiklit.

Soovime Raimole tugevat tervist ja vahedat sulge tema kogutud suure andmebaasi edasisel lahtimõtestamisel ning tulemuste publitseerimisel.

Kolleegide nimel,
Enn Leedu ja Alar Astover